

Week van de Euthanasie

Van vandaag tot 16 februari is de Week van de Euthanasie. Deze is georganiseerd door de NVVE, de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde. Dit jaar wordt speciale aandacht gevraagd voor euthanasie bij dementie.

’Proost! En ze drinkt de gifbeker leeg’

Bij de euthanasie van zijn moeder, broer en vriend viel Wouter Meijling hetzelfde op. „Steeds weer die grote opluchting en blijdschap als de euthanasie door kon gaan, alsof ze verlost werden van een ongelooflijke last.”

’Klaar, zei moeder, ik wil gewoon niet meer’

Anna was niet ongeneeslijk ziek, dement of depressief. Ze kon wel honderd worden. Maar als 93-jarige wilde ze dood. „Ze was er gewoon klaar mee”, vertelt Wouter Meijling uit Beverwijk.

Het is een wonderlijk telefoongesprek met zijn moeder, nu zes jaar geleden. „Ze belt me op en zegt: ‘Wouter, het valt je misschien koud op je dak, maar ik heb er heel goed over nagedacht. Het is tijd om afscheid te nemen, ik ga weg, het zit er op, klaar. Ik wil gewoon niet meer’”, herinnert hij zich. „Daar was ik even stil van. ‘Je verlaat niet zomaar de aarde hoor’, reageer ik nog, ‘dat is een hele procedure. Denk maar niet dat ze je zo even een spuit geven.’ Waar-

op zij zegt: ‘Ach jochie, ik heb morgen al een gesprek met de huisarts’. En jawel hoor, ze kreeg het voor elkaar, drie weken later hebben we haar begraven.” „Bij mijn moeder was geen sprake van uitzichtloos en ondraaglijk lijden in fysieke zin. Ze liep niet goed, maar klaagde niet. We belden vaak. Echt pretteloongsprekken. Heel gelijkwaardig, helemaal niet alsof je met een oud dametje praatte, gewoon vol humor.” Natuurlijk wil hij weten waarom ze niet meer wil.

„Ach, ik ben net een oude scharrelkip achter de rollator. En ik erger me maar aan alle mentale afval op tv.” De zeventigjarige Meijling neemt een slok cappuccino aan de eettafel. „Haar belangrijkste drijfveer was altijd het geluk van haar kinderen en kleinkinderen”, zegt hij dan. „Al haar kennissen waren al weggevallen. ‘Als ik alleen nog moet teren op gezelligheid als jullie hier zijn’. Ze vond het nutteloos nog door te gaan. Het hoefde niet meer.”

Afhankelijk

„Haar grote angst was volledig afhankelijk te worden, de regie over haar leven te verliezen. Ook de gedachte dat ze ons, haar kinderen, zou opzadelen met een last en veel zorgen, vond ze een vreselijk vooruitzicht. ‘Waar

haal je dan je lol nog vandaan?’ Zo was Anna nu eenmaal. Ze had het goed overdacht, ik hoefde geen enkele poging te ondernemen haar op andere gedachten te brengen.” Zelf gaat ze het gesprek aan met haar huisarts, de SCEN-arts voor de benodigde tweede beoordeling en een psychiater. Het licht springt op groen. „Ze was zo opgelucht en blij toen het geregeld was. ‘Maar wat nou als er toch een kink in de kabel komt?’, vroeg ze. Waarop mijn stiefbroer zei: ‘Heb je dat grote jachtgeweer aan de muur niet gezien?’ Dan werd er gelachen. Voor haar was euthanasie iets vrolijks. ‘Euthanasie voor het leven!’ Waarmee ze bedoelde, dat het geld dat wordt bespaard om mensen tegen hun wil

met toeters en bellen in leven te houden, in bijvoorbeeld de kindertzorg gestoken kan worden’. Zo zag ze dat.” „Waar zou ik heengaan?”, vroeg ze mij. ‘Misschien werd ik na mijn dood tot een molecuul die langs planeten scheert.’ Ik heb haar maar de weg gewezen: ‘Je gaat langs Orion richting Jupiter en dan de tweede rechtsaf. Daar is de hemel, waar je thuishoort’...”

Kerk

„Ze was een domineesdochter uit een vrijzinnig en sociaal gezin. Van mijn opa hoefde ze op zondag nooit naar de kerk. ‘Laat kinderen buiten spelen, daar doen ze ervaringen op die passen bij hun leeftijd. Van stilzitten op een harde bank en teksten aanhoren die ze niet

Vijf grote misverstanden over euthanasie

- 1 Een recht**

Over euthanasie bestaan allerlei misverstanden. Velen denken bijvoorbeeld dat het een recht is. „Maar dat is het niet. Een arts mag euthanasie verlenen onder bepaalde voorwaarden, maar hoeft dat niet te doen. Je kunt het niet opeisen”, zegt Gerard Baltus van de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde (NVVE). Twee op de drie verzoeken worden afgewezen. De NVVE houdt in de ‘Week van de euthanasie’ van 9 t/m 16 februari informatie over euthanasie.
- 2 Laatste wil**

Gedacht wordt dat een wilsverklaring heilig is. Niet dus. Een arts moet altijd beoordelen of een euthanasieverzoek aan zes zorgvuldigheidseisen voldoet. 1 Het moet gaan om uitzichtloos en ondraaglijk lijden. 2 Een vrijwillig en weloverwogen verzoek. 3 De arts moet de patiënt voorlichten over zijn situatie. 4 Er is geen redelijke andere oplossing. 5 Tenminste een andere (SCEN-) arts is geraadpleegd. 6 De uitvoering van de levensbeëindiging is medisch zorgvuldig.
- 3 Dementie**

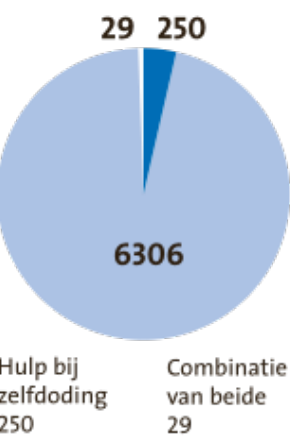
Euthanasie bij dementie verboden? Misverstand. Toch verlenen artsen zelden euthanasie bij gevorderde dementie. Ze vinden dat de ondraaglijkheid van het lijden alleen is te beoordelen als een gesprek met de patiënt nog mogelijk is. Volgens de NVVE zit de ruimte voor hulp bij zelfdoding op dit moment bij beginnende dementie. Euthanasie bij gevorderde dementie kan als er een kraakheldere wilsverklaring is en duidelijk sprake van ondraaglijk lijden (pijn, angst, onrust en/of verwardheid).
- 4 Taboe**

Euthanasie anno 2019 bespreekbaar? Vaak rust er een taboe op. „Net belde een vrouw met beginnende dementie om over haar euthanasieverzoek te praten. Wilde ze met niemand in haar eigen omgeving. Te confronterend”, zegt Baltus (NVVE). Vaak ligt het thema gevoelig vanwege levensbeschouwelijke motieven; ‘God geeft en neemt het leven’. Ook euthanasie bij psychiatrie is voor velen uit den boze. Doodsverlangen zou een symptoom van de ziekte kunnen zijn en mogelijk behandelbaar.
- 5 Ook jongeren**

6.585 keer euthanasie in 2017 volgens de laatste cijfers van regionale toetsingscommissies. Dat is 4,4 % van alle sterfgevallen. In Noord-Holland 1473 euthanasiemeldingen, in Zuid-Holland/Zeeland 1316. Het vaakst ging het om ouderen in de leeftijdscategorie 70-80 jaar, 2.002 (30,4%), gevolgd door 80-90 jaar, 1.634 (24,8%) en 60-70 jaar, 1.405 (21,3%). Drie keer ging het om een minderjarige (12-17 jaar). Bij 18-40 jaar 73 meldingen: 46 mensen leden aan kanker en 13 aan een psychiatrische aandoening.

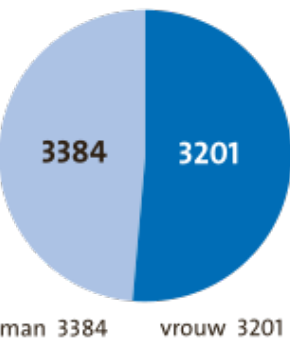

Verhouding levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding

Levensbeëindiging op verzoek 6306

Verhouding Man-vrouw

begrijpen, krijgen ze alleen maar een hekel aan de kerk.” Wouter Meijling heeft altijd een sterke band met zijn moeder. „Toen mijn vader stierf was mijn moeder 36 en ik zeven. Ze was een kloek voor haar gezin, vader en moeder tegelijk. Heel beschermend.” Toch is hij niet bij haar sterven. „Ik heb het natuurlijk wel gevraagd. ‘Nee joh’, zei ze. ‘Geen theateralgedoe, geen tranen. We hebben elkaar vaak genoeg gezegd dat we van elkaar houden.’ Als het zover is, geeft de huisarts haar het drankje, met als achtervang een infuus. „Ze zegt proost! En drinkt de gifbeker leeg. Het is perfect gegaan.” Een geval van hulp bij zelfdoding door de huisarts, dat onder dezelfde wettelij-

ke regels als euthanasie valt. „Anna had al dertig jaar een goede band met haar huisarts en was welbespraakt. Dat helpt. Het was haar weloverwogen besluit. Iedereen was het met haar eens. Hoe oneerlijk ook, tegenover mensen die het niet zo goed onder woorden kunnen brengen. Daar zit een ongelijkheid in.” Al jaren was ze lid van de Nederlandse Vereniging voor een Vrijwillig Levens einde. Ze had een wilsverklaring. „Je weet dat het geen bevestiging is. Mijn moeder zei in de jaren zestig al: ‘Je zou maar een gevangene van je eigen lichaam zijn...’”

Aids

Euthanasie blijkt een rode draad in het leven van gepensioneerd dierenarts Meijling. Zijn moeder, broer,

tante, goede vriend met ALS, allemaal bepalen ze zelf het moment waarop hun leven eindigt. „Het was 1985. Mijn broer belde: ‘Nou ik heb ook wat hoor, aids’. Opgelopen in San Francisco, de haard van aids. Schrok me kapot. In die tijd was dat je doodvonnis.” Zijn boer wil de aftakeling voor zijn en regelt alvast een euthanasiedrankje. „Ik heb het hoor, zit nog vitamine C in ook”, lachte hij. Ik was bang dat hij het in een badende bui achterover zou kloppen. Hij sprong er gelukkig weloverwogen mee om.” Als zijn gezondheid achteruit holt, is het zover. „Op zijn antwoordapparaat sprak mijn broer een Frans gedicht in en op ons eiland Schiermonnikoog maakte hij een afscheidsvideo. Hij sloot af met ‘dat was het dan’. Een

goede vriend van hem lichtte mij in over zijn overlijden. Ik ging naar zijn appartement in Amsterdam en daar lag hij vredig op bed in zijn lievelingskleren. Een brief voor mij lag klaar.”

Oude stempel

Als dierenarts moet hij regelmatig beesten laten inslapen. „Ik kreeg ook eens het verzoek om euthanasie te verrichten op een mens”, vertelt Meijling. „Het was een oude kennis, een man van 88 jaar van eenvoudige komaf, die bedlegerig was en kanker had. Vanzelfsprekend verwees ik hem naar zijn huisarts. Hij was van de oude stempel en keek op tegen het gezag. In zijn nette kleren lag hij op bed toen de dokter hem bezocht. Hij was nog niet uitgesproken of de dokter zei met een

opgestoken vinger: ‘Ik heb Petrus uw naam nog niet horen roepen’. Wat buitengewoon respectloos! Vier maanden later probeerde de man zijn verzoek nog eens te herhalen, weer die opgeheven vinger en het Petrusverhaal. Wanneer zo onzorgvuldig wordt omgesprongen met een euthanasieverzoek, kan het zijn dat mensen naar andere methoden zoeken, zoals voor een trein springen, en daarbij ook andere mensen beschadigen.”

Bij de euthanasie van zijn moeder, broer en vriend viel hem hetzelfde op. „Steeds weer die grote opluchting en blijdschap als de euthanasie door kon gaan, alsof ze verlost werden van een ongelooflijke last.”

Annemarie de Jong